

יום	יום לחודש	יום מוהר"ן	ליקוטי הלכות ה"ד	ליקוטי מוהר"א	משנה ברורה ה"א	עלים לתרופה	שולחן ערוך דושן משנה סי' פא
שבת	כ"ב	צו.	קעא	חזרה	נש-רס	א. ב.	
א	כ"ג	צו:	קעב	כו.	רסא-רסב	ג. ד.	
ב	כ"ד	צו.	קעג	כו:	רסג-רסד	ה. ו.	
ג	כ"ה	צו:	קעד	כח.	רסה-רסו	ז. ח.	
ד	כ"ו	צח.	קעה	כח:	רסה-רסח	ט. י.	
ה	כ"ז	צה:	קעו	כט.	רסט-רע	יא. יב.	
ו	כ"ח	צט.	קעז	חזרה	רעא-רעב	יג. יד.	

בקר בני אהרן

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

317 | פרשת בהו"ב | כ"ב אייר תשפ"ג

דבר המערכת

הלב מתרונן ועולה על גדותיו, הנה זה בא היום הגדול: 'יומא דנשמתא', שבת קדשנו ותפארתנו, בו יתאחדו הנפשות והרוחות המקורבים לצדיק, לבוא לשאוב מים חיים, ורוח חיים, מאוצרו הטוב, באהבת ודיבוק חברים. לקבל שפע קודש ולימודי אמת האיך להתחדש בחיי היום יום, ובעיקר, לייסד ולהעמיד מחדש ובכל עונ את יסודי התאחדותנו וחיי קהילתנו הקדושה, שיהיו מיוסדים ומושתתים כראוי על אדני התורה והיראה בדרכו הנאמנה של רבינו הקדוש כמסורה לנו מדור דור, להיות לנו בית נאמן לגלגל את עצמנו ואת דורותינו במצבר עוז טהור וקדוש.

'אשרינו', ושוב 'אשרינו', ועוד אלף אלפי אלפים פעמים 'אשרינו'! כמה 'ועידות' נעשות בעולם לצורך הבל-הבלים של עולם חולף, ולעומת זאת, אנו זוכים להתוועד באהבה ובחביבה לצורך קנייני נצח וגילוי מלכות ה' בעולם לנו ולדורותינו.

אילו פינו מלא שירה כים, אין אנו מספיקים להודות על מתנה נשגבה זו. רבינו הקדוש הרי ציווה בצוואתו האחרונה בערב ראש השנה האחרון באומן: **"רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד, אז תהיו אנשים כשרים. ולא כשרים בלבד, אלא אפילו צדיקים וטובים תהיו"** (חיי מוהר"ן, ריט) ופקודותו שמרה נפשנו; נחזיק עצמנו ביחד, באהבה עזה ובאחדות עצומה, בכל לב ובכל נפש נודה לה "שהחיינו" על ראיית פני חברים אהובים, נגילה ונשמחה בהם ובצדיק הקדוש המאחד אותנו יחד, וכגילוי של רבי נתן: **"שצריכים לברך ברכת שהחיינו כשוראים את חברו החביב עליו, כי אהבת חבריו יקר מאד, כי אהבה היא היפך הרע עין, שחביב לו ושמח בראייתו, וזה יקר מאד, כי על ידי זה יכולים לזכור בה' יתברך. ועל כן מברכים על זה 'שהחיינו', כי זה עיקר החיות - כשזוכים לאהוב אחד את חברו"** (ליקוטי הלכות, ברכת הראיה ה, ו).

בשמחה, באהבה, כאיש אחד בלב אחד - נשוב ונייסד נאמנה את עוז במצברנו, לחיותנו כיום הזה.

העורכים

תְּנֵה בְּנֵי לְבַבְךָ לִי

התפלה תלוי בלב שישים כל לבו עליה, דהיינו שיקשר מחשבות הלב היטב לדיבורי התפילה, שלא יהיה לבו רחוק מהדיבורים, רק ישמע היטב מה שהוא מדבר, ועל ידי זה תגלה ונתגדל מלכותו יתברך ונפול מלכות הרשעה, ונמשך לישראל חיות גדול ושפע ועשירות גדול וברכה עד בלי די" (ליקוטי עצות, תפילה מז).

זוהי עיקרה של תפילה - 'ולעבדו בכל לבבכם', לשום עליה את כל הלב, להתפלל בחום ובהתלהבות, לא במקרה ועראי. כשהיפך מזה הוא קליפת עמלק, המקרר את האדם להתפלל בקרירות ובחוסר שימת לב, ולעומתו עומד הצדיק ועוסק עם מקורביו **"שיחממו עצמם בחמימות והתלהבות דקדושה ברשפי אש שלהבת י-ה, לעבוד ה' יתברך ולהתפלל בחמימות והתלהבות, ולא ילכו עמו בקרי חס ושלוה, בבחינת קרירות שנמשך מסטרא דעמלק שנאמר בו 'אשר קרך בדרך', כי כל מי שאינו יודע מנקודת האמת, אפילו מי שהוא איש כשר ועובד ה' יתברך ומתפלל ועוסק בתורה, אבל כל עבודתו הוא בקרירות בלי שום חיות והתלהבות וחמימות דקדושה, ואין לה' יתברך שעשועים מעבודה כזאת"** (ליקוטי הלכות, מתנה ד, יד).

וכך גם בשאר המצוות - עיקר שלמות העבודה היא לעשותם בחום והתלהבות. **"שיעשה המצוה והדבר שבקדושה בחמימות הלב ובהתלהבות גדול דקדושה, וזה עיקר שלמות המצוה והעבודה. כי מי שעושה מצוה בלי שום חיות והתלהבות הלב, אין זה שלימות העבודה, כי הוא רק כמו מצוות אנשים מלומדה, ועיקר שלמות העבודה הוא, שיתגבר וישתדל שיעשה כל המצוות בחמימות והתלהבות הלב"** (שם, יין נסך ג, א).

כמובן, שהלב אינו נענה תמיד, אפילו כשרוצים מאד; לפעמים הוא אטום סתום וחתום, והוא משליך ומפזר כפור וקרח. אבל כבר לימדנו רבינו הקדוש: **"לפעמים אין להאדם שום התלהבות בתפילה, צריכים לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בווער להתפילה. כמו למשל שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רוגז עד שבא בכעס ונתרגז, כמו כן ממש בקדושה בענין התפילה, צריכים לפעמים לעשות לעצמו רוגז ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדיבורי התפילה, 'אזוי וויא איינער שניצט זיך א רוגז', ועל ידי זה יבוא אחר כך באמת להתלהבות וחמימות הלב בהתפילה, ויזכה שיעבר לבו להשם יתברך, ויתפלל בהתלהבות גדול"** (שיחות הר"ן, עד).

אם עבודת השם בדרך מקרה ועראי מביאה מדת הדין חמורה כל כך ה' יצילנו, הרי שמדה טובה מרובה פי חמש מאות; כל הברכות והישועות מובטחות למי שמתאמץ שלא להסחית את הדעת בעת קיום התורה והמצוות, ולמי שמכריח את עצמו לעשות את עצמו כמתלהב בתפילה, ומנסה לקשר את לבו לדיבורי פיו.

בהכנתנו לקבלת התורה והמצוות מחדש, הבה נתעורר לשום ליבנו להתחיל להתרגל לעשותם בשימת לב ובכוונה, כי אז נתברך ממקור הברכות לקבל שפע התורה מחדש שנזכה לקיימה ולעשותה בכל לב ונפש לטוב לנו לנצח.

הוא מקיים את כל המצוות, לומד ומתפלל, אבל זה נעשה בלא לב. פיו מדבר והוגה בתפילה אך לבו בל עמו, המחשבות פורחות ורצות לכל עבר, לפעמים הוא גם יכול להסתכל תוך כדי מלמול תיבות התפילה ב'עלון' כלשהוא. גם בעת קיום המצוות הלב מנותק מהנעשה עתה, הידיים פועלות כמעט מאליהן מבלי לשום לב ליקרת הזכיה העצומה שהוא זוכה לה. **"מה לעשות?! - הוא מצטדק לעצמו - ככה הם הדורות החלשים שלנו, העיקר שעושים משהו..."**

זה נכון, ההתחזקות היא חובה והכרחית, היא גם אמת לאמיתה, אבל חבל מאד שההתחזקות תגרום לרפיון ותגרום לאדם לאבד מה שנותנים לו. תכליתה של ההתחזקות לעורר תקוה ואומץ ידיים, שכמו שזיכוחו מן השמים לנקודה טובה זו, כן בוודאי יזכה להתעלות עוד ועוד ביתר שאת. ההתחזקות צריכה להביא להתחדשות בתפילה ובקשת רחמים בלי גבול מכח זכייית הנקודה טובה. אם אנו זוכים לעשיית המצוה בחיצוניות - שזה גם כן יקר מאד - זה צריך לעורר בנו רצון ותקוה ולעשות זאת בכל הלב ולא לרצות להסתפק במוטע.

הבה נעורר מעט את לבנו על חובת ויקרת הלב' בעשיית המצוות: בפרשתנו אנו לומדים על הברכות הנפלאות לעושי רצונו יתברך, מול הקללות החמורות לעוברי רצונו ח"ו. התורה מעמידה את נקודת הרע ב'קרי', כלומר, במי שעושה את התורה עראי ולא בקביעות ובשימת לב הראויה. וכלשון הכתוב: **"ואם תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמוע לי ויספתי עליכם מכה שבע כחטאתיכם"**, ורש"י מביא בשם חז"ל: **"ואם תלכו עמי קרי - רבותינו אמרו, עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי במצוות"**.

איך נראה 'עראי' זה בקיום המצוות? - נתבונן נא בדבריו של הט"ז (שו"ע או"ח סי' קצ"א סק"א) הכותב כך: **"בדואי בכל המצות לא יעשה אותם ועוסק בדבר אחר, כי זה הוא מורה על עשייתו המצוה בלי כוונה אלא דרך עראי ומקרה, וזה נכלל במאמר תורתנו 'ואם תלכו עמי בקרי', שפירושו, אף שתלכו עמי, דהיינו עשיית המצוה, מכל מקום היא בדרך מקרה ועראי. ובכלל איסור זה יש גם כן שלא לעסוק בתורה באותה שעה, כי זה גורם גם כן שהיא על צד המקרה והזדמן. ואפילו עוסק במצוה זו ועוסק במצוה אחרת עמה, אינו נכון, כי אחד מבטל חברו"**.

מי שעוסק בדין בפעולה אחרת בעת קיום מצוה, או אפילו אם הוא עושה מצוה אחרת או אין מי שעוסק בתורה באותה עת, הרי זה בכלל 'אם תלכו עמי בקרי' בארעי ובמקרה, לפי שבשעת קיום מצוה צריך לתת לכך את הדעת ואת כל הלב; להתבונן לפני מי אנו עושים זאת, ולרומם רוחנו בגשתנו לקיים רצון קוננו.

ועל אחת כמה וכמה בתפילה, אשר "עיקר התפילה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה, שלא יהיה בחינת בשפתם כבדוני ולבם ריחק ממני" (ליקוטי מוהר"ן, מט), וכפי שמבאר מוהר"ן: **"עיקר**

פניני אור

אמרות שהורות מרביה"ק ותלמידיו

אמר רבי אברהם ב"ר נחמן: **"כדי ששזכה להיות אנשים קשרים, נתן לנו רבנו את כל עצותיו הקדושים, אבל כדי להיות אנשים קשרים באמת בתכלית השלמות, צריכים להתנגע למשיח" = 'דארך מען זאר פארביינגען נאר משיח'ו"**.

(שיח שרפי קודש)

תגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"ג 6:51 - ניץ ההמה 5:39 - סוויק"ש 8:18
צאת השבת 8:08 - צאה"ש לר"ת 8:45

אשרי מי שעמלו בתורה!

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם

ופירש רש"י: "אם בחוקותי תלכו - יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר 'את מצותי תשמרו', הרי קיום המצוות אמור. הא מה אני מקיים 'אם בחוקותי תלכו', שתהיו עמלים בתורה!"

בענין 'עמל התורה' יש לזכור היטב היטב:

אין מי שיינצל מ'עמל' ויסורים, והבחירה שלנו היא רק - איזה 'עמל' לבחור, בעמל הבלי העולם הזה או בעמל תורה.

וכך הרחיב רבינו על אודות העמל והיסורים שעוברים כל באי עולם:

"דיבר עמנו כמה פעמים מענין יסורי עולם הזה, שכל בני העולם כולם מלאים יסורים, אין גם אחד שיהיה לו עולם הזה. ואפילו העשירים הגדולים ואפילו השרים, אין להם שום עולם הזה כלל, כי כל ימיהם כעס ומכאובות, וכולם מלאים טרדות ודאגות ועצבות ויגון ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו יסורים מיוחדים, ואין גם אחד מכל הגבירים והשרים, שיהיה לו הכל כסדר כרצונו תמיד, וכולם כאחד מלאים יסורים ודאגות תמיד, וזה ברור וידוע לכל מי שבקי קצת בהם ובדרכיהם. וכמה פעמים דיברנו מזה, והיינו רואים בעינינו כל זאת.

ואפילו מי שנדמה עליו שיש לו העולם הזה בשלימות ויש לו כל התענוגים, עושר ונכסים וכבוד והון רב וארמונים גדולים וכלים נפלאים ותכשיטין וסגולת מלכים וכו' - אם יסתכלו בו היטב, הוא גם כן מלא כעס ומכאובות הרבה תמיד בכמה מיני אופנים ועניינים, כנראה בחוש, ואין צריך לבאר זאת למי שיש לו מח בקדקדו ומסתכל קצת בהם באמת, וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה 'גם כל ימיו כעס ומכאובות' וכו', וכתוב 'אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רוגז'. וזה כולל כל בני אדם שבעולם מקטן ועד גדול! כי כולם נולדו לעמל ומלאים רוגז ויסורין.

ואין שום עצה ותחבולה להינצל מעמל ויגון הזה כי אם לברוח להשם יתברך ולעסוק בתורה. וכמו שמובא במדרש 'אדם לעמל יולד', 'אשרי מי שעמלו בתורה'. היינו מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להימלט מזה בשום אופן, אפילו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בוודאי יהיה לו עמל ויסורין ודאגות הרבה, על כן החכם עיניו בראשו שיהפוך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמול בתורה, ואז אשרי לו, כי ניצול מעמל העולם הזה וזוכה לחיי עולם הבא" (ליקוטי מוה"ר" תניינא, ק"ט).

אשריך בעולם הזה!

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם

ופירש רש"י: "אם בחוקותי תלכו - יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר 'את מצותי תשמרו', הרי קיום המצוות אמור. הא מה אני מקיים 'אם בחוקותי תלכו', שתהיו עמלים בתורה!"

ואכן, מי שעמל בתורה, וממעט בתענוגי העולם הזה - לא רק שטוב לו לעולם הבא אלא אף אשרי חלקו כאן בעולם הזה.

וכמו שאמרו חכמינו ז"ל במשנה: "כך הוא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. אם אתה עושה כן - אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא".

וכתב על כך מוהר"ן ת:

"ומקשין ההמון עם: איך שייך 'אשריך בעולם הזה' מאחר שצריך לסבול עמל כזה לאכול פת במלח וכו' וכבר מבואר באיזה ספרים איזה תירוצים דחוקים בדרך דרש, אבל באמת מי שיש לו עיניים ולב להסתכל בענייני עולם הזה באמת, מי שזכה לינק באמת מתורתיו ושיחותיו ומעשיותיו הנוראים של רבינו הקדוש והנורא זצוק"ל, אצלו מבואר המשנה בפשיטות גמור, ויכולין להסביר הדבר לכל בר שכל אמתי הבקי קצת בטוב הנהגת העולם" (שיחות הר"ן, שח).

עיינו שם שהאריך בדבריו הנפלאים, איך שגם בעולם הזה אין מאושר ממי שמוכן לוותר על תענוגי הבלי העוה"ז ולעמול בתורה. אשרי לו בזה ובבא!

כל מה שבכוהך - עשה!

שהיה רוצה לא רצתה היא, וכן להיפך...

וכך יכול האדם לעמוד ימים ושנים בלי אשה, בלי עבודת ה' אמיתית. כי הוא שואף לגדולות ונצורות; התמדה נוראה, קדושה ופרישות מופלגת, עבודת ה' בתכלית השלימות. וכשאין נותנים לו, רק מזמינים לו עבודת פשוטות של 'יהדות פשוט', אינו רוצה...

ובניתיים, חולפים ועוברים הימים והשנים. והאדם נשאר ערייר, בלא אשה ובלא בנים...

שאלה:

כבר זמן רב שאני רוצה להתקדם בעבודת ה', ואני לא מצליח. אני לא מסוגל לעשות 'עבודות' גדולות כראוי, ואין לי שום התקדמות. ודבר זה מחליש את דעתי מאד, עד שרוב הימים אני נפול בדעתי ואיני מצליח להתחדש כדבעי.

אשמח מאד אם תוכלו להאיר עיניי.

תשובה:

ברשותך, אח יקר, נזכיר בפניך קטע מתוך סיפורי מעשיות, 'מעשה ממלך וקיסר', ונביא את מה שרמזו אנ"ש בו.

וכך מסופר שם:

"ויהי היום, והיה מלך אחד, והיה בונה לו פלטין על הים, כי שם הוטב בעיניו לבנות פלטין מחמת אור הים. והספינות הולכות שם. והיא (היינו הבת קיסר) הייתה הולכת על הים, ובאתה סוף לפלטין של המלך הנ"ל... והמלך הנ"ל לא היה לו אשה, כי לא היה יכול לברור לו; כי מי שהיה רוצה, לא רצתה היא. וכן להיפך".

וכך רמזו אנ"ש על אותו מלך:

מלך זה מרמז על מי שנכנס בעבודת ה' מחמת כבוד ו"שלא לשמה" (כפי שמרמזו שם בכמה פרטים, ואכמ"ל). ולכן "מי שהיה רוצה, לא רצתה היא" - כי מחמת שלומד שלא לשמה, ואינו רוצה את התורה בעצמה, לכן התורה אינו רוצה אותו. "וכן להיפך" - מה שהתורה רוצה ממנו, הוא אינו רוצה. כי הרי כל כונתו אינו אל האמת, ואינו חפץ באמת לעשות רצון ה'.

ועל פי זה רמזו על כל החפצים בכבוד וגאווה, אשר אין נאה להם להוריד את עצמם לעבוד את ה' בעבודות פשוטות, רק ללכת בגדולות ונצורות ולעבוד את ה' בעבודות גדולות. ולכן "מי שהיה רוצה, לא רצתה היא", כי ה' אינו חפץ מהאדם שיעבוד אותו דוקא בגדולות.

"כי כשרוצין לחטוף ידיעות והשגות שאינם ראויים לו, זה בחינת חמס וגזילה וחרון אף כמובן במקום אחר... ועל כן אמר יעקב 'בסודם אל תבוא נפשי', כי איני רוצה סודות כאלו" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, נד).

"וכן להיפך" - מי שרצתה היא לא רצה הוא, כי כשהזדמנו לו מן השמים העבודות פשוטות, לא רצה בהם, כי מאס בהם, מאחר שאינם מוסיפים לו לגדולות.

שכן, זה דרכו של ההולך בגדולות ונצורות:

כשמזמינים לו מן השמים עבודות פשוטות - אינו חפץ בהם! כי מה לו ולהם? וכי מה יסיפו לו ומה יתנו לו כל אלו העבודות הפשוטות? וכי יוכל לבנות איזה 'ארמון' מה 'זמירות של שבת' או מנתינת פרוטה של צדקה?

וכשרוצה הוא, לחטוף בכח מדריגות והשגות שאינם ראויים לו - אין ה' חפץ בה! ואינו נותנם לו...

ממש כאותו 'מלך אחד' שלא היה יכול לברור לו אשה, כי 'מי

כמה מאיתנו לא מצאו עדיין את חלקם בתורה ועבודה, רק מחמת אותה הגאווה והכבוד, שאין נאה להם לעבוד את ה' בתמימות ובפשיטות. ועדיין מתעקשים שלא לעבוד את ה' רק כאשר ימצאו חלק בתורה ועבודה ללבבם...

גיזאלד! עלינו להתעורר ולהתעשת!

הן אמת, שאנו חפצים בשלימות, וברצוננו לעבוד את ה' בתכלית השלימות. אך, וכי משום כך לא נוכל לברור לנו אשה? וכי משום כך לא נרצה לעבוד את ה' בכל מה שמזמינים לנו מן השמים איזה מצוה או דבר טוב?

"כי באמת, אף על פי שבודאי ראוי להאדם לעבוד את ה' יתברך בכל מיני עבודות, ולסלק עצמו מהעולם הזה לגמרי, כי לכך נוצר. אף על פי כן, יקר בעיני ה' יתברך כל תנועה ותנועה שעושים בשבילו יתברך. על כן כל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה! ואם אין אתה זוכה להתגבר לעשות כראוי לך, על כל פנים עשה מה שתוכל, הן מעט הן הרבה, ועל כל פנים לא תאבד עולמך לגמרי חס ושלום!" (ליקוטי הלכות, תרומות ומעשרות ג, א).

אין זו שום עצה, להמתין ולהמתין; להמתין מלהתבודד, עד שיוכל להתבודד בהשתפכות הנפש כראוי; להמתין מללמוד, עד שימצא תכנית נפלאה של התמדה עצומה; להמתין מלשבור את התאוות, עד שיצליח לשבור את כולם עד תומם - וכן הלאה.

"רק יתחזק להתחיל בכל מה דאפשר, ויעשה מה שיוכל; דבר קטן או דבר גדול. אפלו אם לא יוכל לומר כי אם דיבור אחד ממש בתפילה או בהתבודדות, או ללמוד מעט דמעט, על כל פנים יעשה מה שיוכל, ויתחזק ויחיה את עצמו במעט דמעט שזוכה עדיין ליגע בקדושת ישראל. כי על כל פנים איך שהוא בודאי הוא עושה כמה מצות בכל יום, כי אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, וצריך למצוא בעצמו נקודות טובות ולהחיות את עצמו בכל פעם, וכמבואר בתורה 'אזמרה לאלקי בעודי' (בסימן רפ"ג), כמובא בדברינו כמה פעמים. ולהתחזק להתחיל בכל פעם מחדש, ואל יאבד את עצמו לגמרי ח"ו, וכל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה!" (ליקוטי הלכות, תפילין ה, ז).

פנינים מאירים וחדושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכנעני שליט"א אשר ציין ורשם לפני לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת בהר בחוקותי

משום כך, כשישראל מתנהגים באופן זה, אזי השי"ת מתנהג לעומתם גם כן במדה זו ומשפיע להם טובות וברכות אף על פי שעוברים על התנאי שהתנה השי"ת לקבלת הטובות בכך שיקיימו 'אם בחוקותי תלכו' כי ה' דיבר טוב על ישראל.

השי"ת משפיע טובות לישראל אע"פ שעברו על התנאי אם בחוקותי תלכו (ויקרא כ, א). האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור (ראש השנה ד, א) והלכה רווחת היא בישראל, משום שאינם מתרעמים אם ח"ו לא יתקיים כמו שהתנו, ומצדיקים עליהם דין שמים. מה שאין כן באומות העולם שאם אינו עולה להם כרצונם הם מתרעמים.

ברכה על טלית של קהל

דין טלית שאולה

השבוע למדנו **בשולחן ערוך** (סימן י"ד ס"ג) שמן התורה אין חייבים להטיל ציצית בבגד של ארבע כנפות רק אם הטלית שייך לו, כך למדו חז"ל מהפסוק 'והיה לכם לציצית', שמצות ציצית אינו נוהג רק בבגד שהוא 'לכם' ומטעם זה, השואל טלית מחבירו כדי להחזירו בתוך שלושים יום, אינו חייב להטיל בו ציצית. אמנם השואל טלית למשך שלושים יום, חייב מדרבנן, מפני שנראה כשלו.

לפי זה, מי שלובש טלית של חברו אינו מקיים מצות ציצית, ואינו יכול לברך על זה 'להתעטף בציצית'. אכן אם מבקש מחברו שיתן לו הטלית במתנה על מנת להחזיר, יכול לברך על זה, דכיון שנותן לו במתנה הרי זה שייך לו אף על פי שצריך להחזירו אחר כך.

ויש אומרים שמתור לברך גם על טלית שאולה, כיון שהטלית עצמה היא חפצא של מצוה כלפי הבעלים, והבעלים מקיים מצוה כשלובשו. כמו שמצינו בכל מצות עשה שהזמן גרמא, שנשים פטורות ואעפ"כ מברכות בנוסח 'אשר קדשנו במצותיו וציונו' כיון שעושים מעשה שהיא מצוה כלפי אנשים, הוא הדין בטלית שאולה שאפשר לברך מפני שהיא מצוה אצל הבעלים. וכתב **המשנה ברורה** (סי' ט"ז י"א) שהסומך על שיטה זו ומברך לא הפסיד, אבל יותר טוב שלא לברך.

השואל טלית סתם

השואל טלית מצויצת מחברו ולא פירש המשאל שנותן לו במתנה על מנת להחזיר, כתב **המשנה ברורה** (שם סי' ק"א) שהכרעת רוב האחרונים שאפשר לברך על זה, כי מסתמא השאל לו על דעת לקיים המצוה, והוי כאילו נתן לו בפירוש במתנה על מנת להחזיר, אלא שיותר טוב לבקש לו בפירוש.

אמנם, מי שמוצא טלית של חברו בבית המדרש ולקחו בלי רשות, אף שמן הסתם כל אחד מסכים שיקיים חברו מצוה ברכוש שלו, מיהו כיון שלא נתנו הבעלים בעצמו אין אומרים שנתן לו במתנה על מנת להחזיר. ועל כן באופן כזה יותר טוב שהשואל יכין שאינו רוצה לקנותו במתנה ולא יברך על זה, אמנם גם באופן זה מי שרוצה כן לברך ולסמוך על הפוסקים שמתירים לברך על טלית שאולה לא הפסיד (שם סי' ט"ד).

ג' טעמים לברך על טלית של קהל

פסק **המשנה ברורה** (סי' ק"א) שמי שלובש טלית של קהל צריך לברך עליו, ונתן על זה ג' טעמים:

א. על פי רוב, טלית של קהל קונים או מנדבים בשביל הציבור, כדי שכל מי שלובש את הטלית יוכל לקיים המצוה כתיקונה, וכיון שאי אפשר לקיים את המצוה רק במתנה על מנת להחזיר, על כרחך שהציבור מקנים אותו במתנה על מנת להחזיר. וכמו שהיה נהוג בדורות הקודמים שהיה לולב ואתרוג

אחד לכלל הציבור וכולם יצאו ידי חובתם בד' מינים של הציבור, לפי שהיה ניתן לכל אחד במתנה על מנת להחזיר.

ב. טלית של קהל היא רכוש הציבור, וכל אחד מהקהל יש לו חלק ושותפות בטלית זה, ונפסק **בשולחן ערוך** (סי' י"ד ס"ה) שטלית של שותפים חייב כל אחד ואחד לברך עליו כשלבשו.

ג. כפי האמור, יש פוסקים הסוברים שאפשר לברך על טלית שאולה אף שאינו מקיים מצוה, וטעם זה שייך גם בטלית של קהל.

אמנם למעשה, אם נתבונן נראה שהרבה פעמים מצוי שלא יתקיימו טעמים אלו, כדלהלן:

קהל וציבור גדול

אם יש בבית המדרש קהל גדול ואם נחלק את השווי של הטלית לא יגיע לכל אחד מבני הקהילה שוה פרוטה, כתב **הביאור הלכה** (ד"ה שאלה) דלפי שיטת **רש"י בסוכה** (כ"ז ד"ה לא האורח) לא שייך טעם ב' הנ"ל ואינם חייבים מחמת שותפות. וכן כתב **המנחת חינוך** (מצוה ט"ח) לענין ד' מינים בזה הלשון: "לדברי רש"י לא מצינו ידיו ורגליו היאך יוצאים אנתנו מצות ד' מינים במדינה זו, כי הלא שני בדין ערבה אין שוה פרוטה בכל מדינה זו, והרי כל מין מד' מינים פסולים בשאול, ואם כן חס ושלום כל ישראל אין יוצאים ידי חובתם ד' מינים ביום טוב ראשון של חג, ולא ראיתי מי שהתעורר בזה", ע"כ.

בית מדרש כללי

בשו"ת ישועות מלכו (ח"א סי' כא) כתב שבית הכנסת של כרכים השייך להקדש והיא מיועדת לכל הבאים להתפלל וגם הטלית הזמן לכל מי שירצה לבוא להתפלל, אינו נקרא שותפות, דדבר ששייך לכל כלל ישראל אינו נקרא שלו (לדוגמא: במירון ושאר מקומות כאלה, ויל"ע אם גם בביהמ"ד הגדול במא"ש בירושלים). ורק בבית הכנסת שהוא רכוש של כלל התושבים אפשר לומר שהטלית הוא רכוש של שותפות.

בית מדרש שיש לו בעלים

יש בתי מדרשים שאינם שייכים לכלל הציבור והיא רכוש פרטי של אדמו"ר או רב מסויים, ובבית מדרש כזה, לפעמים גם הטליתות הם רכוש פרטי של בעל הבית מדרש ואין כולם שותפים בו. ויש להסתפק האם כשמישהו מנדב טלית לבית מדרש כזה הוא מכיון להקנות לכלל המתפללים או לרכוש בית המדרש.

אינו משתתף בהוצאות הביהמ"ד

מי שרגיל להתפלל בבית מדרש של השכונה אבל אינו משתתף בהוצאות קבע ובהוצאות הבית המדרש, יתכן שאינו נחשב כשותף ברכוש הבית המדרש, ואין הטלית נקרא שלו. וכל שכן אורח שבא להתפלל במקרה בבית המדרש מסויים ואינו נחשב מאנשי הקהילה, שאין לו חלק ברכוש הבית המדרש ואינו

קיפול הטלית

המקובלים, שיש סכנה למי שמינח טליתו אינו מקופל, וסגולתו שלמחר קודם שיניח יקפל מעט ויניח או ינערנו היטב. ו**בספר אמרי פנחס** (ציצית אות 1) איתא: "ראיתי שהיה מוהר"ר **רפאל מבערשדיל** ז"ל מקפיד לקפל הטלית אפילו קודם התפילה אם לא קיפלו במוצאי שבת, ופעם אחת ציוה לי בבוקר לקפל הטלית שלו קודם הליכתו לבית הכנסת בבוקר. ומרבי שמחה שמעתי, שהיה מקפיד גם כן להניח בכיסו דוקא", ע"כ.

וכתוב **במדרש תלפיות** (ערך הבדלה) שיש להקפיד לקפל את הטלית תיכף במוצאי שבת, שאם אינו מקפל הטלית מיד אזי הקליפות מתדבקים בטלית. ו**בטעמי המנהגים** (עניני אישות לסי' תתקמ"ג) מובא שאם נזהר לקפל מיד, היא סגולה שאשתו תאריך ימים, לפי שהאשה מביאה הטלית לחתן, ובוה ששומר הטלית ומקפל אותו תיכף מראה שאינו מצפה לטלית אחר שתביא לו אשה אחרת חס ושלום.

ומצינו כמה **מגדולי חכמי מרוקו** שמתעם זה קיפלו את הטלית גם בשבת שלא כסדר קיפולו, שלא רצו להניחו בלי קיפול (ע"י שו"ת שמש ומנון סי' עז, ארץ חיים עמוד 57). וכן כתב **הבן איש חי** (פר' ויחי ג') דבטלית של מצוה יש להקל לקפל שלא כסדר קיפולו הראשון, וכן כתב **הייטב לב בשו"ת אבני צדק** (סי' ל). אמנם **מהמגן אברהם** (סי' ש) ו**מהמשנה ברורה** משמע שלא נהגו לקפל כלל בשבת רק במוצאי שבת, וכן כתב **בנימוקי אורח חיים** (סי' ט"ב).

הטלית הוא חפצא של מצוה, וצריכים להיזהר לנהוג בה בכבוד כדין כל תשמישי מצוה. וכתב **הרה"ק ממונקאטש בנימוקי אורח חיים** (סי' ש) שמשום חיוב מצוה יש לכל אדם לקפל הטלית בעצמו ולא להניח לאחר לקפלו, ומעיד שכן היה מנהג אבותיו ורבותיו הצדיקים, שלא הניחו לאחר לקפל טליתם. וכן מובא **במשנה ברורה** (ססי' רצ"ט) **שהמהרי"ל** היה בעצמו מקפל הטלית שלו בכל מוצאי שבת, כדי להתעסק במצוה מיד (מש"ב סי' רצ"ט).

ובבן איש חי (פרשת נח אות טו) הוסיף שאם אינו מקפל הטלית בעצמו ונותנו לשמש לקפל, רחוק קשה למזל. וכן כתב **מהר"י פלאגי בספרו יפה ללב** (סי' יח ס"א), וביאר הטעם, לפי שגראה כמזלזל במצוה.

ובארחות רבינו (אות נג) מובא בשם **השטייפלער** ז"ל שמתעם זה אין לקפל טלית כמו מפת שולחן, שיש קיפול מיוחד לטלית של מצוה. ו**החזון איש** ז"ל היה מקפל הטלית באופן שהצד החיצוני של הטלית יהיה פנימה כדי שיישאר יותר נקי משום נוי מצוה, אמנם **השטייפלער** היה מקפל את הצד הפנימי של הטלית לצד פנים.

בנוסף, יש חשש סכנה שלא להניח הטלית בלא קיפול במשך הלילה, וכתב **הבן איש חי** (שם) שאם שכח ולא קיפלו ועבר עליו הלילה, אז כשילבשו למחרת ינערונו תחילה. וכן מובא **בספר זכירה** (ענין סכנה) בשם

שותף בטלית.

מתנה ע"מ להחזיר בטלית ביהמ"ד

בכל הציורים הנ"ל לא שייך טעם ב' הנ"ל ואי אפשר לברך על הטלית מטעם שותפות, אבל עדיין אפשר לברך משום טעם א' הנ"ל, שמן הסתם קנהו ומתחילה על דעת שכל מי שלובש אותו יהיה שלו כדי לקיים המצוה.

אכן גם טעם זה אינו ברור כל כך בזמנינו, שזה שייך רק באופן שקונים או מנדבים את הטלית בשביל כלל הציבור ישתמשו בה בשעת התפילה כדי לקיים המצוה, כמו שיש בתי מדרשים עם גמ"ח ציצית ותפילין, וכן היו נוהגים לפנים לקנות ד' מינים לכלל הציבור כדי שיוכלו כולם לקיים המצוה, גם מי שאין ידו משגת לקנות. אבל בזמנינו, בדרך כלל יש לכל אחד טלית אישית השייך לו שמשתמש בו לתפילה, והבית מדרש דואג לשתים או שלשה טליתות רק עבור צרכי הציבור, שיהיה מוכן לכהן העולה לדוכן, או לעולה לתורה, או לחזן בתענית ציבור וכדו'. והגבאים מקפידים על מי שישתמש עם הטלית בקביעות בכל יום לתפילה שלא יקרע, ואם כן אי אפשר לומר שמתחילה קנהו ונדבחוהו כדי לקיים המצוה במתנה על מנת להחזיר, שלא נדבחוהו רק בשביל כבוד הציבור.

וכן כתב **הפרי מגדים** (א"א סי' תרצ"ד ס"ה) כי מי שנדר טלית לקהל להתעטף בו שליח ציבור לפני העמוד, אין רשאי יחיד לשאול אותו לעצמו ואינו יכול לברך על זה. ו**במשנה**

ברורה (ביה"ל שם סי' ס"ד ד"ה וי"א) הביא בשם **השערי אפרים** (שערי י"ח) דנהוג שאין מברכים על לבישת הטלית בשעת עלייה לתורה, שאינו לובשו אלא מפני כבוד התורה לשעה קלה ואין זה לבישה המחייבתו בציצית. וכן אין נוהגים לברך על לבישת הטלית בשעת עלייה לדוכן, ואם כן יש לומר דמתחילה לא התנדב הטלית בשביל קיום מצוה במתנה על מנת להחזיר, רק בשביל כבוד הציבור.

תבוא לדינא

נמצא, שמי שלוקח טלית של קהל להתעטף בו ורוצה לברך עליו, עליו לברך: א. אם הטלית היא רכוש של אנשי הקהילה המתפללים, וזה שמתעטף בו הוא שותף בטלית זה, ויש בטלית שוה פרוטה לכל אחד מאנשי הקהילה. ב. אם אינו שותף בטלית, אבל ברור שנקנה ונידב רק בשביל כבוד הציבור, יכיון לקנות במתנה על מנת להחזיר. ג. אם אינו שותף וגם לא נידב רק בשביל כבוד הציבור, יותר טוב שלא לקנות ולא לברך. אמנם, גם בזה המבדל לא הפסיד, כמו כל טלית שאולה.

למעשה, מנהג ההמון שלא לברך על טלית של קהל, מפני שפ"ע רוב אין למתעטף שוה פרוטה בטלית, ולא כולי עלמא דינא גמירי להקנות ולנדב במתנה על מנת להחזיר (כ"כ הל"ש פ"ג אות יב ומשנה"ה ח"ט ססי' רלד). אבל שמעתי **שא"ר ז"ל בעל הקנה בושם** היה מורה לברך על טלית של קהל אפילו בעת עלייה לתורה.

רבי אברהם בערניו (ב)

'האיש מקדש'

ברסלב היה דר עשיר גדול, ושמו 'משה חניקעס', שהיה מקורב לרבינו ז"ל ומגדולי תומכיו. משה חניקעס היה מקודם עני גדול ודר בכפר שערעוויץ וגם לא נפקד בזש"ק, ובזכות ברכת רבינו ז"ל נתעשר ונעשה סוחר גדול מפורסם בכל המדינה (עיי' על"ת סוף סי' ק"ס), וגם ע"פ עצת רבינו גירש את אשתו הראשונה ונשא אשה שניה (שאחיה היה 'הרב מטעפליק' ממקורבי ומגדולי החסידים בסאוראן). ואכן נפקד משה חניקעס ונולדו לו בן ובת. וכאשר ארכו הימים והגיע זמן שידוכין לבתו, השתדך עם אדל בת רבינו ז"ל ויקח את בנה, ה"ה הר"ר אברהם דוב, שהיה בזמן נישואיו בערך בשנת ה"ד לימי חייו.

אז באותן הימים רשם לו מהרנ"ת במכתב בעט ברזל, שיאחז צדיק דרכו בעבודת ה', וכנראה בהיותו נכד רבינו דבוק ומקושר באילא דחיי, ראה מהרנ"ת לכתוב לו בפרטיות, ובו חינכו וזירזו לעבודת השי"ת כבר אז מימי נעוריו.

"ידידי כנפשי, מחמד עינינו, הוותיק הנחמד המופלג"

וז"ל במכתבו: "ב' וירא תקצ"ג. ושלום לידידי כנפשי, מחמד עינינו, הותיק הנחמד המופלג מו"ה אברהם בער שיחי'. נאר איך פארשטייא ניט וואס דיא מיינסט, וואס דיא האסט ניט גישריבן קיין שום גריס לזוגתך תחילת לחמוותך ולחמין שיחי', סע ניט קיין יושר וכו', ומובטחני שבדודאי תצייט לדברי, כי כל אלו הקפידות הבלבלים [אפשר שמרומז כאן מה שעבר דין דברים בין ר' אברהם בערניו וחתנו מ. חניקעס כפי שסופר להלן].

"מתי יגיעו מעשיך למעשי אבותיך"

והעיקר שתלך בדרכי זקינו הקדוש והנורא הוא אדומ"ר זצוק"ל, שתתמיד בהתבודדות בכל יום ובלמוד התורה הק', ואל תשגיח על אלו ההבלים כלל, כי הילדות והשחרות הבל. ועוד מעט יהיה לך ענייני קפידות כאלו מבניך ובנותיך שירבו לך אי"ה, כאשר הודעתי לאמך תחילת זה כמה שנים שיהיה לך [לשון פלא, אפשר שידע מהרנ"ת בהשגה או בהרגשת רוח הקודש]. אך עצתי שלא תקפיד על עניינים כאלה כשיהי' לך מבניך ובנותיך שיחי'. מכש"כ עתה על עצמך לבד אין לך פנאי לחשוב זאת כלל, רק לחשוב בתורה ותפלה, ולשפוך שיחתך לפני השם יתברך בכל יום, מתי יגיעו מעשיך למעשי אבותיך וכו', יתר מזה אין פנאי להאריך. דברי אהבהך באמת לנצח, המייצעך לטובתך הנצחית. נתן הנ"ל" (עלים לתרופה, מכתב צ"ד).

במשך הזמן הוה מה דהוה (מסופר בספר ימי התלאות) ונתפרדה החבליה; משה חניקעס התחיל להתנגד לדרכי רבינו, והיה ראש המתנגדים נגד חסידי ברסלב בכלל ונגד מהרנ"ת ז"ל בפרט, וירד מדחי אל דחי בשנאה וקנאה עד אין לשער, והצית את המחלוקת אצל רביים, עד שנדמה לו להיתר ולמצוה להרוג את מהרנ"ת ז"ל רח"ל. גם בתו של משה, אשתו של ר' אברהם דוב, צעקה בקללות ובזלזולים נגד חסידי ברסלב ונגד מהרנ"ת ז"ל.

ויצאה ושלחה מביתו

ר' אברהם דוב שהי' נכד רבינו ונחשב בין החבירי' של מהרנ"ת ז"ל, לא היה יכול לראות את כל הנעשה; ולשמוע כל הזלזולים והלבנות פנים על חסידי ברסלב, ועוד דברים שאינם ראויים לבת ישראל, לכן עזב את אשתו בבית חותנו, והלך לו לבית אמו הצדקת, ולא ארכו הימים ונתן גט פיטורין לאשתו.

דבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם

ובאמת רמז כל זה רבינו ז"ל, כי מעשה שהיה בחיים חיותו, שפעם הגיש משה חניקס צנצנת תה לרבינו, ובעת שנתנו לו נשפך מעט מהמשקה, ואמר לו רבינו בדרך צחות: "דו וועסט שוין נישט זיין מיין מחותן", וכשנשתדך עם ר' אברהם דוב, התפאר עצמו משה שהוא דווקא עכשיו מחותן עם משפחתו של רבינו, וכשנתפרדה החבליה ראה בעיניו, והודה ולא בוש שנתקיים דיבורו של רבינו ז"ל, ודבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם (ימי התלאות).

"אברו הוה יקר כזה"

אפילו חבריו של משה, שהיו אף הם מתנגדים על מהרנ"ת - צחקו והתלוצצו ממנו, ואמרו לו: "אוצר כזה ואברך יקר כמוהו אתה מגרש מביתך" (ימי התלאות ושיש"ק ח"ב ס"ב תשס"ה).

וכה הם דברי מהרנ"ת בעלים לתרופה בנוגע לגט זה (בס"ר ט"ז): "יכירו האמת ויקרחו קרחה בראשם וימרטו פניהם על כל הרעות שעשו לעצמם, שאבדו בידם הוה יקר כזה, וגם מהם ובהם מטיחים דברים נגד משה"ה המהופך לשמה"ה על אשר נאבד לנצח מטוב כזה".

בשנת היוזבל תשובו איש אל אהותו

נמצא שהאור האיר שוב מהמושפע למשפיע, וזה נקרא 'אור חוזר'.

אך הנה, בחובת הלבבות מובא עובדא נוקבת (שער הכניעה פ"י): "שאלו לאחד החכמים במה זכית להיות אדון לכל בני דורך? והשיב: שמעולם לא פגשתי אדם שלא ראיתי בו מעלה יתירה עלי". כלומר, שתמיד ראה בכל אדם מעלה שאין בעצמו, ומידה זו גרמה לו להכניעה, ללימוד ולהשתלמות מכל אדם ואדם עד שזכה למה שזכה.

ונראה מזה שכל האורות וההשפעות הנמשכים מהבחינה של "ומקבלין דין מן דין", מאירים בשלמות רק לפי ערך מידת הכניעה והערכה שיש לו לגבי החלק הטוב של חבריו. כי אם ההשפעה מעורבת עם רמות רוחא והתנשאות, ומדי פעם מתגנבים מחשבות זרות של גאות בלבבו שהוא "בעל השפעה", או שכוונתו בדיבוריו היא להראות חכמתו ורוב תבונתו ורוחב ידיעותו - אזי חבריו קולט יחד עם דברי החז"ל גם את אותה התרברבות המעורבת בתוך דברי המשפיע בעת דבריו, והתוצאה היא שאף המושפע מתעורר לגבחות רוח, וגם הוא מתאמץ להראות לחבירו הדובר אליו את ה"ישות" שבו, וכי יש בו חכמה ותבונה ודעת. וכשחבירו המשפיע שומע דבריו עם הגבחות המעורבת בהן, הוא נשפע יותר ויותר להראות לו שהוא עולה עליו, ומראה לו שוב עוד ידיעות נרחבות וכו' וכו', וחוזר חלילה... כל אחד רוצה להתנשאות על חבריו ביתר שאת ויתר תוקף ועוז, והתוצאה היא שכשנפרדים אחד מחבירו, הרי שניהם יחדיו - במקום לקבל אור ישר ואור חוזר, נשארו בלא כלום, כי הגאווה העליונה את כל הדברי תורה שנדברו ביניהם ואת ההתעוררות דקדושה שהיתה אמורה לבוא בעקבותם.

אמנם, אם כוונת המשפיע מלווה באהבת אמת לחבירו, ודורש טובתו, להטעימו טעם מתיקות ועריבות הקדושה, או לסייע בידו ליישר מידותיו, למען ייטב לו לנצח, ומוכנע לפניו ברצון לשמוע ולהשתלם גם מהאור האמת והנכון שיש בחבירו מה שאין בו, אזי חבריו גם הוא מקבל את דבריו באהבה, ונכנע גם הוא אליו, כי האיר בו רוחו. וא"כ על ידי מה שחבירו משיבו ומוסיף על דבריו - מתעלה גם הוא, ושניהם מתברכים מברכת ה' אשר עליהם, ובאורו רואים אור.

ורעיון זה, בענין הכניעה לפני חבריו, ראיתי בספר "הבעל שם טוב על התורה" (כי תשא ס"ט) משולב במשל נאה, וז": "בשם הבעש"ט נבג"ם, כשאדם עומד אצל מים, נראה הצל שלו גדול על המים, וכשהאדם מרכין את עצמו כן הצל נעשה קטן עוד יותר, עד שכשהאדם משים הפנים שלו על המים, אזי בא גם הפנים של הצל נגד פנים של האדם. כן לב האדם לאדם' (משלי כו יט) - כשאדם חושב עצמו שהוא גדול אזי חבריו ג"כ גדול, וכשהאדם מקטין את עצמו לפני חבריו אזי גם חבריו מקטין את עצמו, עד שהקטנות הוא שלא יוכל יותר להקטין, ואז חבריו ג"כ עושה כן, ואז נעשה בהם השיווי, ונעשה בהם שיהיו שווים".

בספר מלכים (א' פרק כא) מסופר שהמלך אחאב הרשע ואשתו המרשעת איזבל התאוו לספח לעצמם את גינת הירק הסמוכה לארמונם, אשר הייתה שייכת בירושת אבות נבנות היזרעאלי, ובמזימת רשע המיתו את נבות וירשו את שדהו, ועל זה הוכיח אליהו הנביא את אחאב ה'רָצַחְתָּ וְגַם יָרַשְׁתָּ!?

ויש להתבונן למה נענש נבות היזרעאלי בעונש חמור כזה, שהומת ואף לא זכה שירשו בניו את נחלתו? ומצאנו בזה מדרש מופלא מחז"ל (ילקוט שמעוני מלכים רמז כ"א) וזה לשון המדרש:

"כתיב כבד את ה' מהונך - ממה שחונך, שאם היה קולך נאה, עבור לפני התיבה. חייא בן אחותו של רבי אליעזר הקפר היה קולו נאה, והיה ר' אלעזר הקפר אומר לו: חייא בני עמוד וכבד את ה' ממה שחונך. נבות היה קולו נאה והיה עולה לירושלים, והיו כל ישראל מתכנסים לשמוע את קולו [שהיה ערב לשמוע כיצד הוא מהלל ומשבח את הקדוש ברוך הוא]. פעם אחת לא עלה וכו' ואבד מן העולם. מי גרם לו זאת - על ידי שלא עלה לירושלים בראיה לכבד את הקב"ה ממה שחונך בשירה ובזמרה, עד שבזלזולו בזה קרה מה שקרה ונאבד מן העולם.

ומתוכן דברי המדרש רואים עד כמה היה קולו של נבות נעים ונפלא, וכמה חשוב ויקר היה שכיבד את הקב"ה ממה שחונך בשירה ובזמרה, עד שבזלזולו בזה קרה מה שקרה ונאבד מן העולם.

ויתכן לומר שלכן היתה סיבת עונש מיתתו של נבות על ידי שאחאב רצה שיתן את כרמו שהיתה נחלת אבותיו של נבות, כמובא בפסוקים (שם). והענין בזה הוא, שכל חלק וחלק שיש ליהודי בארץ ישראל הרי הוא שייך לשורש נשמתו, ואפילו אם אדם מכר את חלקו, עדיין לא הסתלק ופרשו ממנו, ולכן הקפידה התורה שבכל יובל ישוּב כל אחד לאחוזת אבותיו - לשרשו. וכיון שנבות פגם בענין השייך לחלקו ולשורש נשמתו שחננו השי"ת לו באופן מיוחד, לכן היתה סיבת מיתתו בדבר אחוזתו השייכת לשורש נשמתו.

ובודאי מרובה מידה טובה, שאם האדם זוכה ומכבד את השי"ת ועובדו במעלותיו ובתכונות המיוחדות לו - ודאי שהשבח הוא חשוב ומושלם, וגורם נחת רוח מיוחד לו ית'.

ולפי האמור לעיל שיש בכל אחד נקודה פרטית המיוחדת אליו דווקא, מובנים להפליא דברי רבינו שהזהירו אשר 'צריך כל אדם לדבר עם חבריו ביראת שמים, כדי לקבל התעוררות בלבבו מהנקודה שיש בחבירו יותר ממנו, כמו שכתוב ומקבלין דין מן דין' (ילקוט מוהר"ת ל"ד ס"ה).

ובסימן קפ"פ מביא רבינו בהאי לשונא: 'כשאחד מדבר עם חבריו ביראת שמים נעשה אור ישר ואור חוזר'. ע"כ כלומר, כשאחד מדבר עם חבריו ביראת שמים, כגון כשאומר לו דיבור מאיר מחז"ל, או רעיון והרגש של עצמו מהאמונה הק' בהשי"ת ובתורתו הק', או מיראת חטא או ממידה טובה, וחבירו מתעורר מזה, הרי זה נקרא 'אור ישר' מהמשפיע להמקבל. ומדרך הטבע, כשהמשפיע מרגיש שהמושפע התעורר, אזי המשפיע מתעורר יותר,